

УДК 159.99

Інноваційні методи викладання студентам медичних факультетів

Вадим Шухтін,
доктор медичних наук, професор,

Ірина Шухтіна,
кандидат медичних наук, асистент,
Одеський національний медичний університет

Проблема вдосконалення якості підготовки спеціалістів набуває все більшої актуальності. Управління якістю освіти передбачає формулювання чітких цілей, методів та критеріїв їх досягнення на всіх етапах підготовки спеціалістів. Стратегічною метою їх підготовки сьогодні є готовність випускників після закінчення навчального закладу до професійної діяльності у відповідності до стандартів [3].

Стосовно підготовки медичних фахівців важливим є формування з перших років навчання здатності збирати клінічні відомості, аналізувати їх, синтезувати клінічні відомості у вигляді нового знання: синдромного діагнозу, прогнозу, побудови плану індивідуального лікування. Формування цієї здатності вимагає не

тільки достатнього обсягу знань, але й певного практичного досвіду, який починає накопичуватися в процесі курації пацієнтів в умовах навчального закладу і продовжується в процесі клінічної роботи, в рамках всієї подальшої професійної діяльності. Здатність збирати інформацію про хворого, аналізувати її, проводити медичну діагностику, планувати лікувально-профілактичні заходи зазвичай позначається як клінічне мислення.

Розробка, впровадження та використання нових, інноваційних технологій в освіті та самоосвіті, спрямованих на формування навичок клінічного мислення, завжди є актуальним завданням. Пов'язано це з тим, що недостатня здатність застосовувати набуті знання на практиці часто лежить в основі лікарських помилок та

неефективних лікувальних заходів [1]. Крім того, постійне зростання обсягів медичної інформації і відносно обмеження часу її аналізу диктує необхідність оптимізації навичок синтетичного мислення, які нерідко повинні використовуватись «на підсвідомому рівні», автоматично.

Питання якості освіти було актуальним в усі часи, однак особливої гостроти воно набуло у зв'язку з модернізацією та вдосконаленням вищої професійної освіти, особливо в частині, що стосується оптимізації підготовки лікарів. Це пояснюється тим, що медична служба є найважливішою ланкою, що забезпечує своєчасне виявлення, профілактику та лікування громадян нашої країни. Дуже важливо, щоб в результаті цього навчання кожен студент опанував тими знаннями, вміннями і навичками, які дозволять йому після закінчення ВНЗ працювати в установах первинної ланки охорони здоров'я.

Серед активних технологій навчання при проведенні семінарських і практичних занять виділяють технологію аналізу ситуацій. Аналіз конкретних ситуацій — один з найбільш ефективних і поширених методів організації активної пізнавальної діяльності студентів [1]. Метод аналізу конкретних ситуацій розвиває здатність до аналізу життєвих і професійних завдань. Зустрічаючись з конкретною ситуацією, студент повинен визначити: чи є в ній проблема, в чому вона полягає, визначити своє ставлення до ситуації, запропонувати варіанти вирішення проблеми. Робота в групі з аналізу ситуації дозволяє студентам не тільки краще засвоїти матеріал, але й розглядати різноманітні можливості та підходи до вирішення тієї чи іншої практичної задачі або проблеми [4]. Технології аналізу ситуацій дозволяють розвивати аналітичні здібності та критичне мислення; більш осмислено з'єднувати теоретичні знання з практикою, формувати навик оцінки альтернативних варіантів в умовах невизначеності, точно виражати свою точку зору й аргументувати її, формувати навик вирішення комплексних завдань, що має

важливе значення для практичної діяльності майбутнього фахівця.

Серед інноваційних технологій, які активізують навчальний процес, побудованих на аналізі ситуацій, в даний час найбільш часто використовуються: метод ситуаційного аналізу, що включає аналіз конкретних ситуацій (ситуаційні задачі, ситуаційні вправи), метод ситуаційного навчання — метод кейсів, метод «інциденту»; метод програвання ролей, ігрове проектування [2].

У процесі навчання студент-медик повинен бути підготовлений до зустрічі з будь-яким пацієнтом і будь-якою патологією. На жаль, на переважній більшості клінічних терапевтичних кафедр теоретичного навчання студентів віддається перевага перед навчанням практичним навичкам. Цей істотний недолік став особливо очевидний при роботі студентів в поліклініці. Близько 40% з них не вміють вступити в контакт з пацієнтом (або відчують серйозні труднощі при цьому), правильно зібрати анамнез, виділити головні симптоми [5]. Значна частина не вміють оцінити виявлені при обстеженні зміни в різних системах і органах, показники периферичної крові і дані біохімічного дослідження крові, інтерпретувати і використовувати для діагностики сучасні методи дослідження.

Тому «розкріпачення» студентів-випускників та навчання їх необхідним практичним навичкам і логічному мисленню — найважливіше завдання викладання медичних вузів, яке з успіхом можна вирішувати при навчанні в університеті. Питання полягає в тому, щоб забезпечити цей процес навчання «на хворому».

У зв'язку з цим у ОНМедУ ми відродили один зі старих, але, на наш погляд, досить ефективних методів набуття практичних знань та навичок як «ділова гра». Цей вид навчання найбільш важливий для студентів медичних вузів, для яких проблема нестачі відповідних хворих у потрібний час і в необхідній кількості існувала завжди [3]. Разом з тим, на клінічних

кафедрах робота з хворими — найкращий метод оволодіння професією лікаря.

Більш ефективно навчання проходить, якщо в процесі обговорення та прийняття рішення беруть участь декілька (груп) студентів, кожен з яких має свою конкретну роль і завдання, і повинен в підсумку довести спроможність свого рішення. Студент, що не підготувався чи погано підготувався до заняття, не зуміє розібратися в запропонованій клінічній ситуації і не досягне своєї мети — прийняття правильного рішення. Щоб уникнути цього постановка задачі і розподіл ролей проводиться заздалегідь, на попередньому занятті, з тим, щоб студент зміг максимально підготуватися до участі в клінічному розборі хворого [1]. Бажано, щоб у діловій грі були задіяні всі студенти групи: в ролі «пацієнта», «лікаря, що лікує», «лікаря-рентгенолога», «лікаря-лаборанта» та ін., а також експертів за цими ролями.

У процесі підготовки до ділової гри у студентів з'являється мотив для активного пошуку діагностичної інформації відповідно виконуваної ним ролі, виробляється навичка роботи з отриманою інформацією. Пошук конкретного вирішення поставленого завдання змушує студента переключитися на активні форми навчання, зокрема, самонавчання. В результаті цього пошуку студент використовує, як мінімум, 3-4 види самостійної роботи, як у навчальній, так і позанавчальній час (самостійна робота з літературою, конспектування, анотування книг, статей, аналіз конкретних ситуацій, пошук інформації в Інтернет-мережі і т.д.). Це дозволяє йому не тільки розширити міждисциплінарний кругозір, але і значно підвищує інтерес до предмета і навчального процесу в цілому [4]. А це, зрештою, є кінцевою метою всього процесу навчання студентів у ВНЗ. Студент виробляє навик контролю своєї поведінки, вчиться адекватно сприймати і аналізувати чужу думку.

Переваги ділової гри перед іншими видами навчання полягають у тому, що

ділова гра, імітуючи ситуації, реальні у майбутній професії, розвиває вміння шукати і працювати з інформацією, дозволяє значно активізувати творчі можливості студента. Дає можливість вчитися на своїх і чужих помилках, без шкоди для хворого [4].

Таким чином, використання активних технологій і методів навчання в підготовці фахівців медичних ВНЗ дозволяє успішно розвивати професійні та загальнокультурні компетенції, стимулювати і активізувати пізнавальну активність студентів, домагатися високого ступеня самостійності.

Висновки.

Розробка та залучення нових технологій допомагає у підготовці фахівців у сфері медичної допомоги. Це допомагає розвивати компетенцію та спроможність студентів до конкуренції. Стимулювати та заохочувати їх до саморозвитку.

Основа педагогічної діяльності — це правильний вибір технологій вивчення. Педагогічні новинки, якими би відпрацьованими вони не були, не можуть бути освоєними без необхідної організації інноваційних процесів.

 днією з активних технологій навчання при проведенні семінарських і практичних занять є технологія аналізу ситуацій. Аналіз конкретних ситуацій — один з найбільш ефективних і поширених методів організації активної пізнавальної діяльності студентів. Метод аналізу конкретних ситуацій розвиває здатність до аналізу життєвих і професійних завдань.

Література

1. Скородумова, Н.П., Коваленко, Т.И., Гончарова, Л.А. и др. Новый век — новые проблемы в обучении студентов-медиков // Актуальные вопросы педагогики высшей школы : сб. науч. работ. — Донецк, 2004. — С. 58–62.

2. Вороненко, Ю.В., Фисун, Ю.И. Актуальные проблемы развития системы под-

готовки іноземних студентів у вищих медичних навчальних закладах України // Проблеми навчання іноземних студентів у медичних вищих навчальних закладах України : Всеукраїнська конф., 19-20 квітня 2002 р., м. Тернопіль // Медична освіта. — 2002. — С. 14-16.

3. Казаков, В.Н., Волосовец, А.П., Талалаенко, А.Н. и др. Внедрение информационных технологий обучения как средство оптимизации качества подготовки специалистов в медицинском вузе // Актуальні питання педагогіки вищої школи : зб. наук. праць. — Донецьк, 2004. — С. 3-6.

4. Беляєва, О.М. Деякі аспекти викладання клінічної термінології студентам-

іноземцям // Особливості організації навчально-виховного процесу зі студентами-іноземцями у медичному вузі : матеріали доповідей навч.-метод. конф. — Полтава, 2003. — С. 14-17.

5. Андрейчин, М.А., Господарський, І.Я., Івахів, О.Л. Особливості навчання іноземних студентів на випускному курсі медичного вищого навчального закладу // Проблеми навчання іноземних студентів у медичних вищих навчальних закладах України : Всеукраїнська конф., 19-20 квітня 2002 року, м. Тернопіль // Медична освіта. — 2002. — С. 21-23.

17.03.2015